Schumacher, Franz
De Ioanne Katrario Luciani imitatore

B. E. Perry Oct. 1924

DE IOANNE KATRARIO LUCIANI IMITATORE.

DISSERTATIO PHILOLOGICA
QUAM AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES
RITE IMPETRANDOS
AMPLISSIMO IN UNIVERSITATE FRIDERICIA GUILELMA
PHILOSOPHORVM ORDINI
TRADITAM UNA CUM SENTENTIIS CONTROVERSIS
DIE I MENSIS AUGUSTI ANNI MDCCCXCVIII HORA XII

PUBLICE DEFENDET

FRANCISCUS SCHUMACHER
COLONIENSIS.

ADVERSARII EX OFFICIO ERUNT
HERMANNUS DISSELBECK, CAND. PHIL.
RICARDUS HOLTZ, CAND. PHIL.
AUGUSTUS SCHMIDT, CAND. IUR.

BONNAE,
TYPIS P. HAUPTMANNI
1898.

PATRI CARISSIMO

S.

Praefatio.

Proxima hieme in universitatis Bonnensis programmate (Natalic. imperat. a. 1898) Antonius Elter ex codice Taurinensi duos edidit dialogos qui inscribuntur Ἰωάννου τοῦ Κατραρίου Ἑρμόδοτος ἢ περὶ κάλλους et Μουσοκλῆς ἢ περὶ ἀρίστου βίου. Ex multis adnotationibus editioni adiectis, ultro apparet aliquam rationem interesse inter scriptorem dialogorum et Lucianum, celeberrimum alterius post Christum saeculi. His exemplis collatis etiamsi dubium non est, quin scriptor Luciani libros legerit et secutus sit, tamen opus erit primum omnia Lucianeae lectionis vestigia ex dialogis congerere, ut accuratius deinde perspicere possimus, qua ratione Luciani libris usus sit. Neque talia disquirere in scriptore quamvis parum cognito aut praeclaro inutile esse videbitur. Nam hac re primum fortasse non nihil efficitur ad dialogos ipsos explicandos et ad naturam scriptoris genusque cognoscendum. Et sunt re vera multa in dialogis, quae ut explanentur postulant. Neque enim constat, quis aut qualis sit scriptor ille, qui in codice Taurinensi audit Ioannes Katrarius, neque qua aetate scripti sint dialogi compertum habemus. Accedit quod eodem codice Taurinensi continetur tertius dialogus, qui inscribitur Ἕρμιππος ἢ περὶ ἀστρολογίας, quem primum Bloch Havniae a. 1830 et nuper ad fidem codicis Vaticani (saec. XIV) Kroll et Viereck Lipsiae a. 1895 ediderant. Atque cum a librario codicis Taurinensis eidem Katrario Hermippus dialogus attribuatur, si etiam in hoc dialogo vestigia Lucianea inesse demonstraverimus,

omnes tres eiusdem scriptoris dialogos esse veri iam similius erit. Postremo, cum aetatem genusque scriptoris definiverimus, etiam ad historiam studiorum Lucianeorum aliquid conferemus. Quamquam dolendum est plenam horum studiorum historiam adhuc diei emanatam non esse, cum ii qui studiis Lucianeis et Byzantinis operam navaverunt, haec modo attigerint.[1])

Dissertationem hanc ita instituam, ut primum partes totas, quae in singulis dialogis ex Luciano sumptae inveniuntur, componam et deinde omnia Lucianea vestigia minora adferam; in fine huius dissertationis adponam, quid ex imitatione Luciani ad aetatem genusque Katrarii defininiendum efficiatur.

---

[1]) Omnia quae hac de re scripta sunt congesta reperies in Krumbacheri Gesch. d. byzant. Litt.[2] ind. s. v. Lukianos.

I. De Hermodoto dialogo.

a. De Katrarii Hermodoto et Luciani Amoribus.

Quanto studio Katrarius Luciani dialogos legerit et exhauserit, praecipue in Hermodoto cerni potest; atque inter eos libros, qui Luciani nomine feruntur, maxime scriptorem, cum Hermodotum componeret, adlexerunt Amores. Nimirum hic dialogus simili est argumento atque Hermodotus, quoniam in utroque de amatoria re agitur. Quae sint et Amorum et Hermodoti argumenta, breviter perstringam.

In Amoribus Lycinus et Theomnestus finguntur inter se colloquentes de amore atque oritur controversia, utrum in pueros an in mulieres sit praestantior amor. Lycinus hanc quaestionem facile se diiudicare posse putat, cum narret certamen aliquod, cui interfuerit, quo duo amici Callicratidas et Charicles de eadem re certaverint; horum alterum in pueros, alterum in mulieres insanivisse. Quorum orationes se quasi iudicem audivisse; eandem partem, dum Lycinus relaturus est, Theomnestus suscipit. Defendunt autem Charicles mulierum, Callicratidas puerorum amorem continuis orationibus, quibus Lycinus suum iudicium addit, cum Charicli assentiatur, ita ut etiam Callicratidae orationem collaudet. In fine dialogi Lycini iudicium a Theomnesto confirmatur.

Haud longe diversum Hermodoti est argumentum. Aristocles Menedemo amico de Celta quodam corporis et magnitudine et pulchritudine insigni narrat, quem in urbe viderit. Menedemo, ut illum videret, non contigerat. Aristocles ubi primum illum vidit, cum Apollonide medico ad Hermodotum sophistam se contulerat, cui de Celta referret. Illum autem miratum, quod adeo corporis pulchritudine commoverentur, exposuisse orationes duas, quarum priorem amicus, posteriorem ipse habuisset. Has orationes Aristocles Menedemo refert. Priore autem oratione corporis pulchritudinis causa dicitur, posteriore refutatur. Denique in fine Hermodoti dialogi Menedemus et Aristocles ipsi suum iudicium addentes finguntur, cum Hermodoto quidem assentiantur, sed etiam adversarii eius orationem laudent.

In utroque igitur scriptore, et in Luciano et in Katrario, non dialogus ipse habetur, sed dialogi iam habiti referuntur: tum in utroque sententiae inter se contrariae duabus continuis orationibus opponuntur, deinde in fine iudicium additur.

Neque in his rebus verborum consensus abest: Hd. 130 sq. ἐγὼ δὲ ὥσπερ τις Ἑλλανοδίκης κριτὴς καὶ βασανιστὴς καθεδοῦμαι καὶ οὐδ' ἀντειπεῖν ὀκνήσω εἴ τι μὴ καλῶς λέγειν δόξειας, quibuscum cf. Amor. 5 ἦ μὴν ἔγωγε ἀντικρὺ καθεδοῦμαί σου καὶ ἀντερῶ ἤν τί μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι et 18 ἐν μέσῳ πάνυ δικαστικῶς καθεζόμην.

Hd. 1206 sq. εἰ γοῦν καὶ σὺ παρῆσθα, τίνι ἂν μᾶλλον προσέθου: cf Amor. 53 σὺ δέ, ὦ Θεόμνηστε, εἰ δικαστὴς που ἦσθα, τίνι ἂν ἀπεφήνω: — Hd. 1203 et Amor. 50 δεινότης λόγων praecipue laudatur.

Sunt tamen etiam aliae in orationum structura similitudines inter Hermodotum et Amores. Incipit enim prior in Hermodoto oratio ab iisdem fere verbis atque oratio Callicratidae. Hd. 135 sq. ἐχρῆν μέν, ἔφη, Λυκίου

καὶ Ἀκαδημίας ἐπιμνησθῆναι πρῶτον ἡμᾶς, ὅπου γε Σωκράτης καὶ Πλάτων τοὺς καλοὺς ἐδοκίμαζον cf. Amor. 31 Εὐξαίμην γὰρ ἂν εἴπερ ἦν ἐν δυνατῷ τὴν ἐπήκοόν ποτε τῶν Σωκρατικῶν λόγων πλατάνιστον, Ἀκαδημίας καὶ Λυκείου δένδρον εὐτυχέστερον κτλ. (ex altera parte Hermodoti orationis initium cum Chariclc conferri potest). Hd. 661 sq. καλῶ δὲ ἔγωγε ἐπὶ τουτονὶ τὸν λόγον τὴν ἀρχέγονον καὶ συνεκτικὴν πάντων αἰτίαν ἐν ἁπλοῖς ὅροις τά πρῶτα τῶν ὄντων στήσασαν κτλ. cf. Amor. 19 ἔγωγ' οὖν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου τὴν προμήτορα καὶ πάσης γενέσεως πρωτόρριζον ἐπικαλοῦμαι . . . ἢ τὰ πρῶτα πηξαμένη στοιχεῖα κτλ.; praedicatur deinde in utroque scriptore aureae, vituperatur sequentis aetatis vita. Hd. 674 sq. cf. Amor. ib.; item in sequentibus utriusque verba concinunt, Hd. 687 sq. εἰς μηδ' εὐπρεπὲς ῥηθῆναι βάραθρον αἰσχύνης κατώλισθεν cf. Amor. 20 εἰς τὰ τῆς ἡδονῆς καταβαίνων βάραθρα et 21 μέχρι τῆς οὐδὲ ῥηθῆναι δυναμένης εὐπρεπῶς νόσου κατώλισθεν.

Simili ratione uterque scriptor in altera oratione priorem illudit; Hd. 650 sq. μᾶλλον δὲ οὔτ' ἂν Νιρεὺς οὔτε Γανυμήδης εἴ τις σφίσιν ἐνεδίδου περὶ αὐτῶν τοιαῦτά μοι δοκοῦσιν εἰπεῖν. Amor. 50, ubi de feminis, quarum causa in priore oratione dicta est, legitur σχεδὸν γὰρ οὐδὲ αὐταὶ περὶ αὐτῶν ὁπόσαι προὔχειν κατὰ σοφίαν ἐδόκουν, εἴ τις αὐταῖς τὴν τοῦ λέγειν ἐξουσίαν ἐφῆκεν, οὕτω μετὰ σπουδῆς ἂν εἶπον.

Deinde similibus verbis ab altera ad alteram orationis partem uterque scriptor transit; Hd. 693 ἐπεὶ δὲ ταύτης ἀφορμῆς ἄσμενος λαβόμενος εἰς ποιητὰς ἀναφέρεις καὶ φιλοσόφους, ἐκεῖνό γε πρῶτον ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι cf. Amor. 31 ἐπεὶ δὲ οἱ παρὰ τούτου καὶ φιλοσοφεῖν ὑπὲρ γυναικῶν ἐπενοήθησαν, ἀσμένως τὴν ἀφορμὴν ἥρπακα. Atque iterum Hd. 735 sq. καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοκεῖν τοιούτων ἀνδρῶν φιλαπεχθημόνως καθάπτεσθαι ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω, quae eadem leguntur Amor. 24.

Postremo res, quas scriptores ad sententias suas comprobandas adferunt, consentiunt. Duplex amor distinguitur Hd. 1028 sq. = Amor. 37 (cf. quae Elter ad hunc locum adnotavit). In enumerandis iis, quae ad pulchritudinem fictam homines adhibent cum Luciano facit Katrarius; Hd. 907 sq. *κατακοσμεῖν τὰ δυστυχῆ πρόσωπα* cf. Amor. 39 *καταφαρμακεύουσαι τὰ δυστυχῆ πρόσωπα.* — Hd. 913 sq. *τὰς παρειὰς ἐρυθραίνειν* cf. Amor. 41 *τὰς ἀναισχύντους παρειὰς ἐρυθαίνουσαι.* — Hd. 915 sq. *τὰς κόμας καταψήχειν* cf. Amor. 44. — Hd. 917 sq. *κιβώτια καὶ λεκανίδας καὶ προχόους μεστὰ παντοδαπῆς κακοδαιμονίας* cf. Amor. 39 *λεκανίδας ἀργυρᾶς καὶ προχόους ἔσοπτρά τε . . ., ἀγγεῖα μεστὰ πολλῆς κακοδαιμονίας.* De amante dicitur Hd. 939 sq. *τακερόν τι καὶ ὑγρὸν τοῖς ὄμμασιν ὄψεται* cf. Amor. 14 *τακερόν τι καὶ ῥέον πάθος ἐν τοῖς ὄμμασιν ἀνυγραῖνον.*

Eodem pertinent haec exempla, ubi res et verba consentiunt. Hd. 672 sq. *γεγονότα παρὰ τῆς προνοίας ἀκίνητα μένει* cf. Amor. 22 *μένει δὲ ἀκίνητα τῆς προνοίας τὰ δείγματα.* — Hd. 815 *ὑπὲρ ὧν καὶ λέγειν αἰσχύνομαι* et 885 *σεμνοῖς δὲ ὀνόμασιν αἰσχρὰ συγκαλύπτουσαι ἀναίδην διὰ πάσης ἀκολασίας πομπεύουσι* cf. Amor. 28 *τὸ δὲ εἰς ἀκοὴν σπανίως ἧκον ὄνομα — αἰσχύνομαι καὶ λέγειν — τῆς τριβακῆς ἀσελγείας ἀναίδην πομπευέτω.* Cf. etiam Hd. 1146 sq. *πῶς οὖν ψυχῆς ἔργον ἐστὶν τὸ τοῦ σώματος:* cf. Amor. 24 *ψυχῆς ἀρετὴν λέγουσι τὴν τοῦ σώματος εὐπρέπειαν.*

Cum his cohaeret, quod eadem exempla ex historia Graecorum ab utroque scriptore proferuntur, quae licet ex parte in simili argumento tritissima sint, verbis tamen plerumque affinitatem produnt. Hd. 143 = Amor. 24 Alcibiades et Phaedrus adulescentes pulcherrimi componuntur. — Hd. 763 sq. *Πυθία θεσπίζουσα ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτη σοφώτατον οὐκ ἐψεύδετο* cf. Amor. 48 *χρηστηρίων γὰρ ἀληθείας ὁ Πύθιος ἐθέσπισεν ἀνδρῶν ἁπάντων*

Σωκράτης σοφώτατος (cf. Salt. 25) — Hd. 1023 Σωκράτης (cum Alcibiade) ὑφ' ἑνὶ χιτῶνι κρυβείς cf. Amor. 49 et 54. — Hd. 968 Θηραμένης ὁ Κόθορνος cf. Amor. 50.

In fine huius capitis etiam singula verba quae ex Amoribus Luciani sumpta esse videntur adferam: Hd. 442 ἄγαν ἄριστ' ἔχον ἐστίν cf. Amor. 9 καλῶς ἔχον ἐστίν.

Hd. 690 ἐπικτήτοις σοφίσμασιν cf. Amor. 38.

Hd. 724 τίς γὰρ ἂν εὖ φρονῶν ἀκούειν ἀνάσχοιτο et 826 τίς οὖν τοσοῦτον ἀνάσχοιτο κάθαρμα cf. Amor. 38 τίς γὰρ ἂν εὖ φρονῶν ἀνέχεσθαι δύναιτο.

Hd. 768 ἄκακος ψυχή cf. Amor. 32.

Hd. 775 πρὸς τὸ τέλειον ἀνδροῦται cf. Amor 32.

Hd. 784, θείας ἀρετὰς διὰ θνητοῦ διώκοντα σώματος cf. Amor. 46.

Hd. 994 sq. τῶν τοῦ Διὸς σκήπτρων τιμᾶσθαι cf. Amor. 17.

Hd. 995 ὅ γε ἀδικίας καὶ ὕβρεως πλατείας ὁδοὺς κατ' ἀνθρώπους ἀνέῳξε cf. Amor. 27 διπλασίας ἀπολαύσεως ὁδοὺς ἀνοίξαντα (cf. 27 ὁδοὺς τρυφῆς).

Hd. 1032 σεμνός τις πάντοθεν ἰδεῖν et 1171 σεμνόν τι καὶ περισπούδαστον θέαμα et 417 sq. δυσπρόσιτόν τι καὶ κρεῖττον ὀφθῆναι θέαμα cf. Amor. 37 σεμνὸν ὀφθῆναι καὶ πάντοθεν ἱεροπρεπὲς θέαμα.

Hd. 1104 ἴχνος τῇ ψυχῇ καταλιπὼν ἄπεισι cf. Amor. 53 ἀπέστη μηδὲν ὑπονοίας ἴχνος καταλιπών.

b. De Hermodoto et Luciani Imaginibus.

Postquam unum Luciani dialogum a Katrario paene exhaustum esse constat, circumspiciendum erit, etiamne ceteros Luciani dialogos scriptor noverit. Atque ut Amorum ita Imaginum quoque argumentum quodammodo Hermodoto simile est. Nam in hoc Luciani dialogo agitur de cuiusdam mulieris pulchritudine, quam Lycinus et

Polystratus laudare student; laudant autem ita ut ex artificum et poetarum operibus pulchritudinis insignia sumant et pulchrae illi mulieri attribuant. Non mirum igitur est in singulis et rebus et verbis similitudines nonnullas inter Hermodotum et Imagines inveniri.

Atque corporis pulchritudinis signa proferuntur Hd. 561 sq. Κάλλος γὰρ οὐ μόνον παρειῶν ἄνθος φημὶ καὶ κόμην ξανθὴν καὶ ἥλιωσαν ἢ τῶν ὀφρύων τὸ εὔγραμμον καὶ τῶν χειλέων τὸ ἐρευθὲς καὶ τῆς ῥινὸς τὸ εὐκαμπὲς καὶ τὸ τῶν ὀμμάτων χαροπὸν καὶ γλαυκὸν ἅμα τῷ φαιδρῷ καὶ κεχαρισμένῳ κτλ. cf. Imag. 6 καὶ τὰ μὲν ἀμφὶ τὴν κόμην καὶ μέτωπον ὀφρύων τε τὸ εὔγραμμον . . . καὶ τῶν ὀφθαλμῶν δὲ τὸ ὑγρὸν ἅμα τῷ φαιδρῷ καὶ κεχαρισμένῳ . . . παρειῶν τὸ ἁπαλόν et 7 παρειῶν τὸ ἐνερευθές et 14 τὸ εὐκαμπὲς τῶν μελῶν. — Hd. 594 sq. Καὶ ὅτῳ οὐκ ἐπανθεῖ ἐρύθημα cf. Imag. 7. χρὴ καὶ τὸ ἐρύθημα ἐπανθεῖν.

Pulchritudinem sceleris non esse causam legimus Hd. 337 sq. ὅπου γε καὶ λῃστὰς καὶ τοιχωρύχους ὁρῶμεν καὶ μὴ μορφῆς καὶ ἰδέας εὖ ἐσχηκότας ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ὄντας κακούς. cf. Imag. 11 ἀμέλει πολλὰς ἄν σοι δείξαιμι μορφῆς μὲν εὖ ἡκούσας (an ἐχούσας legendum?), τὰ δὲ ἄλλα αἰσχυνούσας τὸ κάλλος.

De apparatu pulchri illius Celtae legitur Hd. 12 καὶ τὴν ἄλλην περὶ αὐτὸν παρασκευὴν πλείστου ἀξίαν θαύματος cf. Imag. 2 de mulieris pulchrae καὶ ἡ ἄλλη περὶ αὐτὴν παρασκευὴ λαμπρά.

Proverbii loco dictum est Hd. 94 sq. σὺ δέ μοι φαίνῃ καὶ πρὸ τοῦ σώματος τὴν ἐσθῆτα θαυμάζειν cf. Imag. 11 ὥσπερ εἴ τις τὴν ἐσθῆτα πρὸ τοῦ σώματος θαυμάζοι; item Hd. 644 sq. μὴ καὶ τέττιξιν ἢ κύκνοις παραβληθείης Imag. 13 ὥρα μὲν σιωπᾶν καὶ τέττιξι καὶ κύκνοις. — Hom. B 478 legitur Hd. 168 sq. ὄμματα, φησί, καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ, locus quidem communis qui recurrit Imag. 25.

Dictionis singulorumque verborum similitudines hae sunt: Hd. 69 sq. μὴ φθονήσῃς τοιαύτης ἀμβροσίας ἐμοί cf. Imag. 1 οὐ γὰρ ἂν φθονήσαις ἡμῖν τῆς θέας. — Hd. 148 sq. οἳ (sc. poetae) πᾶν ὅσον μέτροις κοσμήσαντες ἀνθρώποις παρέδωκαν δῆλον ὡς ἐκ τῶν μουσῶν ἐπινοίας παραλαβόντες ἐξενηνόχασιν et 432 καὶ ὅσοις τι μένος παρὰ μουσῶν ἐνεπνεύσθη cf. Imag. 16 ὁπόσα ἢ ποιηταὶ μέτροις διακοσμήσαντες . . . ἐξενηνόχασιν et 23 ταῖς παρὰ μουσῶν ἐπινοίαις (cf. etiam Anach. 8 et 21). — Hd. 653 sq. πάντα . . . ἐς τὸ ἀκριβέστατον συμπεφορηκώς cf. Imag. 7 πάντα ἐς τὸ αὐτὸ συμπεφορηκώς. — Hd. 1134 πρόσωπον ἠρέμα πεφοινιγμένον cf. Imag. 8 ἐλέφαντι ἠρέμα πεφοινιγμένος.

c. De Hermodoto et Luciani qui fertur Charidemo.

Cum in Charidemo qui inter Luciani scripta traditur, quamquam Luciani non est, de pulchritudine agatur, aliquis suspicetur etiam huius dialogi, siquidem Katrarius illum cum Luciani libris legerit, vestigia in Hermodoto inveniri nemo mirabitur. Sane alia ratione Charidemi scriptor rem tractat atque Hermodoti; nam in cena tribus orationibus continuis pulchritudinem laudatam et Charidemum aliquem has orationes referentem fingit. Sed in singulis multa occurrunt inter Charidemum et Hermodotum similia quae deinceps perlustrabimus.

Hd. 100 sq. καὶ τί ἂν εἴποι τις μᾶλλον ἀνθρώποις ἴδιον, ἢ τῷ κρείττονι παραδείγματι τὴν φύσιν ἂν ἐπιδείξαιμεν: cf. Charid. 25 σχεδὸν δ' ὡς εἰπεῖν πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων ὥσπερ κοινὸν παράδειγμα τὸ πάλλος ἐστίν.

Hd. 107 καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρὰ ἀνθρώπων τὸ κάλλος σπουδάζεται et 234 πρὸς θεῶν καὶ ἀνθρώπων τὰ εἰκότα τιμᾶσθαι et 195 οὐκοῦν ὅπου τὸ κάλλος παρ' αὐτῷ τοῖς θεοῖς ἀνατέθειται καὶ μόνον ἰδιαίτατον κέκριται, πῶς οὐ καὶ παρ' ἡμῶν ἐπαίνων γένοιτ' ἂν ἄξιον et 221 sq. ὡς κἀκείνων

πλεῖστα καὶ τιμώντων καὶ σεβομένων cf. Charid. 6 (οἱ καλοὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων τὰ εἰκότα τετιμημένοι et 12 κάλλος περισπούδαστον τοῖς θεοῖς εἰ τοίνυν οὕτω θεῖον καὶ σεμνὸν . . . τοῖς θεοῖς, πῶς ἂν ἡμῖν ἔχοι καλῶς μὴ καὶ αὐτοὺς μιμουμένους.

Hd. 154 sqq. οὗτος (sc. Homerus) τοίνυν . . . οὐ μόνον θεοὺς πάντας ὡς εἰπεῖν ἐκ τοῦ κάλλους ἐπονομάζων ὡς ὅταν λέγῃ βοῶπιν Ἥραν καὶ γλαυκῶπιν Ἀθηνᾶν καὶ χρυσῆν Ἀφροδίτην καὶ Θέτιν ἀργυρόπεζαν κτλ. cf. Charid. 11 τοσαύτην ἐπιμέλειαν ἀεὶ πεποίηνται καὶ σπουδὴν (sc. αἱ θεοί) ἀκούειν εἶναι καλαὶ ὥστε καὶ τῶν ἡρώων τε κοσμήτορα καὶ θεῶν ποιητὴν οὐκ ἄλλοθέν ποθεν ἢ παρὰ τοῦ κάλλους πεπείκασιν ὀνομάζειν velut λευκώλενος ἡ Ἥρα, Ἀθηνᾶ γλαυκῶπις, Ἀφροδίτη χρυσῆ κτλ.

Hd. 267 οἷον ἀνδρεία καὶ φρόνησις καὶ σωφροσύνη . . . καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀγαθοῖς ἔστιν ὅτε καὶ βασκαίνομεν, τοὺς δὲ καλοὺς πάντες ὡς εἰπεῖν θεραπεύουσιν cf. Charid. 23 τοῖς μὲν οὖν δι᾽ ἀνδρείαν ἢ . . . προὔχειν δοκοῦσι βασκαίνομεν μᾶλλον, καλοὺς δὲ οὐ μόνον οὐ φθονοῦμεν, ἀλλ᾽ εὐθύς τε ἰδόντες ἁλισκόμεθα . . . δουλεύοντες αὐτοῖς.

Hd. 640 sq. ἀλλὰ μὴν εἴ τινα θνητὸν εἰς οὐρανὸν μετενηνεγμένον ἐν ἄστροις ἀριθμεῖσθαί φασι, κάλλους εἵνεκα ταύτην τὴν χώραν εἴληχε et 806 sq. ὅσοι δὲ ἀνάρπαστοι γεγονότες ὁμιλίας ὡς φῂς κρείττονος ἔτυχον . . . ἴσμεν ἐφ᾽ οἷς ἐληφθησαν cf. Charid. 7 ἀλλὰ μὴν ὅστις ἀνθρώπων ἠξιώθη τοῖς θεοῖς ὁμιλεῖν, οὐκ ἔστιν εὑρεῖν πλὴν οἱ μετεσχήκασι κάλλους (cf. etiam quae secuntur).

d. De Hermodoto et ceteris Luciani dialogis.

Praeter Amores, Imagines, Charidemum etiam aliorum Luciani dialogorum vestigia in Hermodoto insunt atque primum quidem totae sententiae Lucianeae in Hermodoto repetuntur.

Hd. 36 sq. καὶ προσελθόντες εὕρομεν αὐτὸν βιβλίον ἐν ταῖν χεροῖν ἔχοντα cf. Nigr. 2 καὶ παρελθὼν εἴσω καταλαμβάνω τὸν μὲν βιβλίον ἐν ταῖν χεροῖν ἔχοντα.

Hd. 827 sq. τίς οὖν τοιοῦτον ἀνάσχοιτο κάθαρμα φῦκος ἐντετριμμένον (cod. T habet ἐκτετρ.) καὶ τὰς παρειὰς ὑπογεγραμμένον (cf. 914) cf. Merc. cond. 33 παρακαθίζεσθαι φῦκος ἐντετριμμένον καὶ ὑπογεγραμμένον τοὺς ὀφθαλμοὺς . . . καὶ τὸν τράχηλον ἐπικεκλασμένον (cf. Hd. 940 τὸν τράχηλον ἐπικλῶν). Similia leguntur etiam Bis acc. 31. Rhet. praec. 11. Hist. 8.

Hd. 842 γέρων δὲ εἰ μὴ παραπαίει cf. Dial. mort. 27, 9 παραπαίεις ὦ γέρον et Hermot. 27 εἰ μή τις οὕτω σφόδρα παραπαίει.

Hd. 84 sq. ἐγὼ δὲ ἠχθέσθην, εἴ τις σωφροσύνῃ καὶ παιδείᾳ συντεθραμμένος καὶ λόγοις ἱκανῶς ἐνωμιληκὼς κτλ. cf. Salt. 2 ἀνὴρ δέ τις ὢν καὶ ταῦτα παιδείᾳ σύντροφος καὶ φιλοσοφίᾳ ὡμιληκώς (cf. Merc. cond. 13).

Minus gravia haec exempla sunt: Hd. 546 πάντως δὲ ἀκούεις που καὶ σύ (cf. etiam Hermipp. p. 1, 9) cf. Dial. mort. 7, 1 οἶσθα γὰρ καὶ σύ που (cf. etiam Dial. deor. 19, 13; Pro imag. 25; Gall. 13. 14).

Hd. 789 ἀγχόνη τοῦτ' ἂν εἴη (cf. Mus. 179) cf. Tim. 45 ἀγχόνη γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα γένοιτο.

Hd. 899 sq. καὶ τί ἂν ταῦτα καθ' ἕκαστα διεξιὼν κτλ. cf. Jup. conf. 17 ἵνα μὴ τὰ νῦν λέγω καθ' ἕκαστα ἐπεξιών.

Deinde eadem exempla ex historia et fabula Graecorum et a Luciano et a Katrario adhibita sunt ita, ut etiam verba consentiant. Hd. 281 sq. coniunguntur Anchises, Attis, Ganymedes, Endymion, qui a diis adamati sint; idem fit Deor. Conc. 8; Katrarium autem ex Luciano hausisse vel inde apparet, quod verba ἐάσειν μοι δοκῶ hoc ipso loco in utroque scriptore leguntur; praeterea omnia haec nomina eadem ratione coniuncta apud nullum scriptorem inveni.

Pauci poetarum loci qui in Hermodoto leguntur, ex Luciano petiti esse videntur. — Insignissimus locus est Hd. 921 sq. τίς οὖν οὕτω δυσέρως . . . τί δέ; οὐχὶ καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντον καὶ πετρῶν κατ' ἠλιβάτων φέρων ἑαυτὸν ῥίψειεν; (Theogn. 175 sq.) cf. Tim. 26 οὕτω σου δυσέρωτας ὄντας ὥστε καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντον φέροντες ἔρριψαν αὑτοὺς καὶ πετρῶν κατ' ἠλιβάτων (cf. Merc. cond. 5; Apol. 10). Eundem locum Theognidis habent etiam Stobaeus flor. 96, 16 aliique scriptores plurimi (cf. Bergk Poet. lyr. II p. 134 sq.). apparet autem eum Luciano deberi, quia eadem ratione et a Luciano et a Katrario verbis φέρειν et δυσέρως consentientibus mutatus est.

Magis triti ob eamque causam minus graves hi loci sunt: Hd. 211 sq. τίς δὲ κάλλιστος ἀνὴρ ἐπὶ τὸ Ἴλιον ἐλθεῖν ὡμολόγηται; (Hom. B 671) — Luc. Dial. mar. 25,1 (idem locus e. g. repetitur Stob. flor. 65,3) — Hd. 892 sq. Arat. Phaen. 1 sq. profertur, quod etiam fit Nigr. 16; Prom. 18; Icar. 24; quam multi tamen scriptores hunc locum et descripserint et imitati sint, ex iis exemplis apparet, quae Ernestus Maass huic loco adnotavit.

II. De Musocle.

Postquam Hermodotum dialogum vere Lucianeum esse constat, etiam in Musocle, quippe qui eodem codice quo Hermodotus tradatur, vestigia Lucianea quaerenda sunt. Frustra autem inter eos libros, qui Luciani feruntur, dialogum aliquem quaeres, quem ut Amores, Imagines, Charidemum Hermodotus, ita Musocles imitandum sibi sumpserit. Atque tota Musoclis forma incomptior est, quam ut eam imitatione aliqua expressam esse putaveris. Unum tamen non sine artificio confecit scriptor, illam avium orationem dico, qua humanam vitam vitae bestiarum

opponit (Mus. 318—428). Quis autem, cum eam legerit, non de Aristophanis Avibus cogitaverit? Ac re vera in Aristophanis illa fabula (v. 676 sq.) similiter hominum et avium vita comparatur. Musoclis autem scriptorem de Aristophane cogitavisse, cum hanc avium orationem componeret, et Katrarium omnino Aristophanis fabulas legisse vel inde apparet, quod complures Aristophanis loci per omnes tres dialogos sparsi inveniuntur (Hd. 1036 sq. Mus. 291, 424 sq. Hermipp. p. 33, 10 = Aristoph. Av. 693). Quamquam igitur Aristophanes praecipue Musoclis scriptorem adlexit, tamen ne Luciani quidem vestigia plane a Musocle absunt; sunt autem singula verba et sententiae quibus Lucianum se sequi prodit. Quae sint, videamus.

Mus. 46 sq. ὁ καθ' ἡμέραν φθόνος ἐπιφερόμενος καὶ μῖσος ἐγειρόμενον καὶ ἐπιβουλαὶ μυρίαι κτλ. et 163 sq. φθόνον δὲ καὶ μῖσος καὶ διαβολὰς παρὰ τῶν ὑποδεεστέρων ἐγείρει cf. Nav. 39 ἐπιβουλαὶ μυρίαι καὶ φθόνος παρὰ τῶν συνόντων καὶ μῖσος καὶ κολακεία.

Mus. 127 sq. πλείω τὰ ἀνιαρὰ τῶν ἡδέων ἐπιγενόμενα cf. Char. 18 πλείω τῶν ἡδέων εὑρήσει τὰ ἀνιαρὰ προσόντα αὐτοῖς (cf. Nav. 41).

Mus. 224 σπουδαῖον οὐδὲν κἀνταύταις cf. V. A. 13 σπουδαῖον οὐδὲν ἐν αὐτέοισιν.

Mus. 281 sq. ὥσπερ ὁ Ἴκαρος οὐρανόθεν καταπεσὼν Imag. 21. οἱ Ἴκαροι . . . εἰς πελάγη . . . ἐμπίπτοντες.

Mus. 278 Κροῖσος ἐκβαίνων ἐπὶ τὴν πυράν cf. Jup. trag. 23 Κροῖσος ἀναβαίνων ἐπὶ τὸ πῦρ.

Mus. 335 sq. λίθοις δὲ πολυτελέσι καλύψαντες, ἀκριβείᾳ δὲ γραφῆς καὶ ποικιλίᾳ χρωμάτων ἀσκήσαντες cf. Imag. 11 λίθοις τοῖς πολυτελέσιν ἠσκημένος καὶ χρυσῷ καὶ γραφαῖς διηνθισμένος.

Mus. 543 ὑπερβαίνειν τοὺς ὅρους τῆς φύσεως cf. Abd. 4 ὑπερβαίνειν τοὺς ὅρους τῆς τέχνης.

Mus. 552 μηδεμίαν ἑτέρῳ λελοιπότα ὑπερβολήν cf. Icar. 7 μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀπολιμπάνειν (cf. Abd. 19).

Proverbium Musoclis scriptor a Luciano petivisse videtur: Mus. 59 sq. ὥσπερ ἂν εἴ τις ὄναρ μὲν ὑπερπλουτοίη, ἀνεγρόμενος δὲ μηδὲν ἔχοι cf. Gall. 1 ὅπως μὴ ὄναρ πλουτῶν λιμώττης ἀνεγρόμενος.

Dictionis Lucianeae tenorem potius quam res et verba scriptor sequitur Mus. 429 sq. ἂν ταῦτα τὸ τῶν ὀρνίθων γένος . . . λέγῃ, τί ἄν τις ἀντείποι: cf Hermot. 30 εἰ ταῦτα λέγοιεν, τί ἂν ἀποκρινοίμην αὐτοῖς: Mus. 551 ὡς θαυμάσιόν τινα βίον, ὦ Μουσόκλεις, διῆλθες: cf. Nav. 9 θαυμάσιόν τινα φῂς κυβερνήτην.

III. De Hermippo.

Quoniam Hermippus de astrologia dialogus in codice Taurinensi eiusdem Katrarii esse traditur, etiam in hoc dialogo Lucianum expressum esse suspiceris. Et re vera insunt, quamquam ne Hermippi quidem dialogi forma ex Luciano similiter atque Hermodoti sumpta est, multa verba verborumque coniunctiones, quae Lucianum redolent, atque plura quam in Musocle. Unde tandem Hermippi scriptor initium dialogi p. 1,3 ἀλλ' ἦ τοιοῦτόν τι . . . ὁποῖος κτλ. sumpsit nisi ex Imaginibus Luciani, qui dialogus ab iisdem verbis incipit, ex quo dialogo etiam sumpta sunt, quae p. 3,13 leguntur ἐς βιβλίον ἐγγραφάμενον? (cf. p. 1,18) cf. Imag. 23. Sed etiam ceteros Luciani dialogos se legisse Hermippi scriptor prodit.

Res non minus quam verba consentiunt Hp. 9,24 γῆν τε περιπολεῖ καὶ οὐρανοῦ ἐμβατεύει καὶ θαλάττης ὑγρὰ τέμνει κέλευθα καὶ τούτων τὰ μεγέθη μετρεῖ (sc. ὁ ἄνθρωπος) cf. Icar. 6 καὶ τὸν ἥλιον περιεμέτρουν (sc. philosophi) καὶ

τοῖς ὑπὲρ τὴν σελήνην ἐπεβάτευον καί, . . . ἀστέρων . . μεγέθη . . . διεξῄεσαν κτλ.

Hae sententiae totae ex Luciano sumpta sunt: Hp. 1,4 sq. ὁποῖος ἐκ τῶν λόγων ἀναφαίνῃ cf. Tox. 63 οἷος . . . σὺ διεφάνης ἀπὸ τῶν λόγων. — Hp. 2, 3 εὖ γε ἐκείνη ποιοῦσα verbo omisso. cf. Dial. deor. 23,2. — Hp. 2,5 ἐγὼ δὲ τὴν . . . δόξαν ἐπεθύμουν ἀκοῦσαι cf. V. H. 2,20 καὶ μὴν κἀκεῖνο ἐπεθύμουν εἰδέναι (cf. Anach. 18). — Hp. 33,2 καὶ μήν, ὦ Ἕρμιππε, τὰ μὲν ἄλλα καλῶς καὶ ὡς οὐκ ἐχρῆν ἄλλως διῆλθες cf. Pisc. 28 εὖ γε ὑπὲρ ἁπάντων καλῶς ὁπόσα ἐχρῆν εἴρηκας. — Hp. 33,5 τοῦτο δὲ οὐκ ἀλλότριον ἦν τῆς παρούσης σπουδῆς. cf. Hist. 6 μακρόν τε ἂν εἴη ἐπελθεῖν καὶ τῆς παρούσης ὑποθέσεως οὐκ ἴδιον. — Hp. 47,26 μόνου ἂν εἴεν εἰδέναι καὶ φυλάττεσθαι τοῦ σοφοῦ cf. V. A. 23 μόνου ἂν εἴη τοῦ σπουδαίου. — Hp. 54,19 τῶν λεγομένων μάρτυρες ἀξιόχρεῳ cf. Jup. trag. 10 ἀξιόπιστόν σοι μάρτυρα τὸν Ὅμηρον παρέξομαι. — Hp. 69,14 καὶ μόνον καλῶ σοφὸν καὶ εἰ βούλει φιλόσοφον cf. Hermot. 76 φιλαλήθη τε κάλει τὸν τοιοῦτον . . . καὶ εἰ βούλει φιλόσοφον.

Proverbia fortasse Hermippi scriptor haec ex Luciano petivit: Hp. 41,2 γῆν ὅ φασιν οὐρανῷ μιγνύναι (cf. Hd. 1169) Prom. 9 τῇ γῇ τὸν οὐρανὸν ἀναμεμῖχθαι et 43,4 sq. ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν = Gall. 6.

Exempla ex historia et fabula Graecorum eadem apud Lucianum et in Hermippo leguntur haec: Hp. 1,3 τὸ τοῦ Πρωτέως παρ' Ὁμήρῳ φάσμα ἦν . . . πάντα γὰρ ἀτεχνῶς γενόμενος κτλ, cf. Hd. 937 cf. Peregr. 1 αὐτὸ δὴ ἐκεῖνο τὸ τοῦ Πρωτέως Ὁμηρικοῦ ἔπαθεν· ἅπαντα γὰρ δόξης ἕνεκα γενόμενος κτλ. (cf. etiam Salt. 19; Dial. mar. 4.) — Hp. 66,13 Aristoteles τῆς φιλοσοφίας αὐτὸ τὸ κεφάλαιον cf. Pisc. 14 Ἀριστοτέλης καὶ οἱ ἄλλοι πάντες αὐτὰ δὴ τὰ κεφάλαιά μοι τῶν μαθημάτων. (cf. Herod. 8; Scyth. 5). Hp. 71,8 ἄδυτα Τροφωνίου cf. Necyom. 22 ἐκεῖνο . . . ἐστὶ τὸ ἱερὸν Τροφωνίου.

Hos poetarum locos et Lucianus et Hermippi scriptor eosdem attigit, quibus locis, nisi iam Hermippi scriptori Luciani dialogos cognitos esse constaret, nihil sane efficeretur, quoniam nimis triti sunt. Hi sunt loci: Hp. 33,9 εἰ δὲ θέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι ὄφρ' εὖ εἰδῇς (Hom. Z 150) cf. Sacrif. 14. — Hp. 53,11 οὐδὲ κατὰ τὸν ποιητὴν . . . ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύεται (Hom. I 109 Ω 118) cf. Merc. cond. 3; Rhet. praec. 8; Sat. 7, 20; multisque et Luciani et aliorum locis idem versus legitur.

Haec exempla, quae ex Luciani dialogis ad dialogos Lucianeos comprobandos non sine labore congessi, sufficiant, ut quae volui doceam. Maxime autem ea re Hermippus dialogus, de quo adhuc temporis nihil certius constabat, certo dialogorum ordini inseritur. Atque si in capite insequenti dictionis Lucianeae singularitates, quae in dialogis reperiantur, colligemus, nostro iure etiam Hermippum conferemus.

IV. De Katrarii dictione Lucianea.[1]

Exemplis, quae in hoc capite adlaturus sum, nihil certe efficeretur, nisi iam comprobatum esset Lucianum fontem esse dialogorum. Congessi enim etiam illas dictionis singularitates minores, quas in aliis scriptoribus praeter Lucianum legi non nego, quas tamen, quoniam de Luciano fonte Katrarii non iam dubitatur, ipsas quoque ex Luciano petitas esse verisimile est. Atque in hoc capite primum adferam formularum et transitionum rhetoricarum mirum consensum; atque haec inveni exempla.

Hd. 403 sq. τοὺς γὰρ . . . τί ἄν σοι λέγοιμι (cf. 51. 100. 822. 916. Mus. 247) cf. Tox. 19 καὶ τὰ μὲν πολλὰ

[1]) De Luciani dictione cf. De Mesnil Grammatica quam Lucianus in scriptis suis secutus sit ratio cum antiquorum Atticorum ratione comparetur. 1867. W. Schmid. Der Atticismus in seinen Hauptvertretern. I 216 sq.

τί ἂν τίς λέγοι. Philops. 25 καὶ τὰ μὲν ἄλλα τί ἂν ὑμῖν λέγοιμι. cf. Conviv. 6. Jup. Conf. 8. Gall. 13. Amor. 14. Icar. 16, ubi similes formulae leguntur.

Hd. 105 sq. καὶ τί δεῖ πλείω λέγειν ὅπου γε καί . . (eadem Hp. 52,27 et Mus. 140) cf. Icar. 9 τί χρὴ καὶ λέγειν. ὅπου καὶ et similia aliis Luciani locis e. g. Philops. 13. Necyom. 4. Salt. 17. Paras. 52 al.

Hd. 392 al. Mus. 314. Hp. 55,11 al. ἐῶ γὰρ λέγειν cf. Bis acc. 1. Dial. mort. 14,4. De Dom. 18 al. — Hd. 288 ταῦτα μὲν ἐάσειν μοι δοκῶ cf. Deor. conc. 8. Peregr. 10. — Hd. 549 παραλείψειν μοι δοκῶ. Hp. 21,3 παραλιπεῖν μοι δοκῶ cf. Catapl. 26.

Hd. 113 ὅτι καὶ λέγειν ἔχεις et 129 εἴ τι καὶ λέγειν ἔχεις cf. e. g. Hermot. 8. Dial. mort. 5,2. 28,3. Jup. trag. 14. 16. 31. — Hd. 694 ἐκεῖνό γε πρῶτον ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι. cf. Dial. mort. 30,3 οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε εἰπεῖν ἔχοι τις ἄν.

Hd. 556 ὧν μικρῷ πρόσθεν ἐμνημονεύσαμεν. 812 οὓς γὰρ μικρῷ προσθεν . . . εἴρηκας. 1114 οἷς μικρῷ πρόσθεν ἔφης. Mus. 512 ἐν οἷς μικρῷ πρόσθεν διεξῄειν. Hp. 16,12 ὃ δὴ μικρῷ πρόσθεν ἐλέγομεν et 58,20 μικρῷ πρόσθεν ἐλέγετο. Imag. 20 ἧς μικρῷ πρόσθεν ἐμνημονεύσαμεν. Hermot. 18 ἃ μικρὸν ἔμπροσθεν ἔλεγον et 47 ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν ἔλεγες. Anach. 28 ὥσπερ ἔφην ἔμπροσθεν etc.

Hd. 210 sq. μικρὸν ὕστερον ὁποῖόν ἐστιν εἰσόμεθα. cf. Prom. 7 εἰ . . .. μικρὸν ὕστερον εἰσόμεθα.

Hd. 581 καί μοι ἐνταῦθα πρόσεχε τὸν νοῦν (cf. 535) cf. Conviv. 43 καί μοι πάνυ πρόσεχε τὸν νοῦν.

Hp. 26,25 ὁ τοίνυν ἥλιος ὅτι μὲν . . . περιέπει, ἱκανῶς ἡμῖν δέδεικται (cf. 43,27. 64,27.) cf. Paras. 13 ἀλλ' ὅτι μὲν τέχνη ἐστὶν ἡ παρασιτική. . . . ἱκανῶς δέδεικται. Abd. 19 et Paras. 31 similia scripta sunt.

Hp. 17,17 θεωρεῖν πρόκειται cf. Paras. 54 πρόκειται ἡμῖν ζητεῖν.

Hp. 2,23 ἡδέως γὰρ ἂν ἐροίμην αὐτούς et 62,24. cf. Nigr. 1. ἡδέως ἂν παρά σου πυθοίμην (Dial. deor. 19,13.

Dial. mort. 13,4. Deor. conc. 13. Jup. Conf. 10 al. similes sententiae repetuntur.)

Hp. 54,20 ἴσως ἄν τις ἀντείποι. Mus. 293 ἴσως ἐρεῖς. cf. Prom. 16 ἔτι καὶ τοῦτο ἴσως φαίης ἄν. ib. 17 ἴσως φήσεις.

Hp. 63,7 φαίη τις ἂν οὐκ ἀπεικότως. cf. Apol. 4 οὐκ ἀπεικότα γοῦν λέγοιεν ἄν.

Deinde Katrarius ea re Lucianum imitatus esse videtur, quod eadem synonyma vel verba similis notionis inter se coniungit.

μοιχεία βία ἁρπαγή Hd. 310 cf. Paras. 56. Necyom. 3.

λῆροι σοφίσματα Hd. 690. cf. Somm. 7.

παρρησία ἐλευθερία. Mus. 298. cf. Dial. mort. 10,9. 11,3. Pisc. 17. Dem. vit. 1. 3.

περιπνευμονία ὕδερος φθόη. Mus. 342 sq. cf. Gall. 23. Sat. 28. Jup. trag. 23. Char. 17. Merc. cond. 31. Abd. 27.

φοβερός περίβλεπτος Hd. 58. cf. Catapl. 14.

οἰκεῖος προσφυής Hd. 541. Mus. 218. 491. Hp. 6,2. 17,23. 29,25. cf. Herod. 1.

σεμνός περίβλεπτος Hd. 1194 cf. Pseudom. 12.

χρυσοῦς ἁλουργής Hd. 1190 cf. Prom. es 29.

ζηλωτός μακάριος Hd. 247 cf. Paras. 10.

μακάριος εὐδαίμων ὄλβιος Mus. 117 sq. cf. Nigr. 1, ubi ὄλβιος loco legitur τρισόλβιος.

πολύς ποικίλος παντοδαπός Hp. 25,19. 9,15. cf. Cyn. 7. 11. Nigr. 36. Tim. 22.

ποικίλος πολυειδής Hp. 30,20. cf. Icar. 17.

μικτός σύνθετος Hp. 59,3. cf. Eun. 6.

καθαρός ἀκήρατος Hp. 37,24. cf. Hermot. 7.

ἕν τι καὶ τὸ αὐτό Hp. 51,26. 4,9. cf. Paras. 27.

συγχεῖν συνταράττειν Hd. 854. Hp. 69,5. cf. Dial deor. 25,1.

προσκυνεῖν ὑποκύπτειν Mus. 490. cf. Nigr. 21.

Sequantur adiectiva substantivi loco adhibita ita, ut cum eodem aut alio attributo coniuncta sint.[1])

ὀφρύων τὸ εὔγραμμον Hd. 563. cf. Imag. 6.

τὸ ἐνερευθὲς τῶν χειλέων Hd. 564 cf. Imag. 7.

τὸ εὐκαμπὲς τῆς ῥινός Hd. 564 cf. Imag. 14.

τῷ καινοτέρῳ τῆς στολῆς Mus. 397 cf. Zeux 2; Philops. 20.

ἄκρον ἀρετῶν Mus. 268 cf. V. A. 23.

τὸ ἴδιον τῶν ζῴων Hp. 62,1 cf. Harmon. 1.

τὸ αἴτιον τῆς ψυχρότητος Hp. 19,25. cf. Hermot. 71.

Deinde in studio genitivi partitivi Lucianus et Katrarius valde consentiunt.[2]) Haec ex Katrario adnotavi exempla:

Hd. 264 καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἀγαθῶν ib. 663 τὰ πρῶτα τῶν ὄντων. Mus. 112 ὀλίγα τῶν κακῶν ib. 485 τοῖς δεομένοις τῶν φίλων. Hp. 41,13 τὰ ἑλώδη τῶν χωρίων ib. 44,21 τοὺς ἀπλανεῖς τῶν ἀστέρων. ib. 13,3 πρὸς τὰ καινότερα τῶν συμβαινόντων.

Denique summatim etiam singula verba et verborum iuncturas componam, quae et in Luciani et in Katrarii dialogis leguntur. Ordinem sequar dialogorum Katrarii.

Hd. 8 κάλλιστον ὀψόμενος θέαμα cf. Dial. mar. 15,2. Zeux. 7.

Hd. 49 οὐ γὰρ ἐπαύου καὶ σὺ θαυμάζων cf. Anach. 12 οὐ γὰρ δὴ οἶδα ὡς οὐκ ἂν ἐπαύσω καὶ σὺ ἐπαινῶν.

Hd. 133 ἀνατείνειν τὰς ὀφρῦς cf. Tim. 54. Necyom 4.

Hd. 382 τὴν πρὸς τὰ χείρω μεταβολήν. Hp. 1,14 ἡ ἐς ἅπαν μεταβολή. cf. V. H. 1,30 ἡ πρὸς τὸ βέλτιον μεταβολή.

Hd. 395 γνώριμον ἅπασιν cf. Calumn. 7. Herm. 59.

Hd. 512 ἐκκόπτεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς. cf. Hist. 38. Tox. 34.

[1]) Cf. de hoc Luciani studio W. Schmid l. l. I 233.

[2]) Cf. Schmid l. l. 234 sq. 88.

Hd. 564 ὅτῳ οὐκ ἐπανθεῖ ἐρύθημα. 565 τὸ τῶν ὀμμάτων χαροπόν. 1134 κόμην ξανθήν. cf. Dial. mort. 1,3 ἡ ξανθὴ κόμη οὔτε τὰ χαροπὰ ἢ μέλανα ὄμματα ἢ ἐρύθημα ἐπὶ τοῦ προσώπου.

Hd. 677 τροφὰς ἀπερίττους cf. Nigr. 26.

Hd. 806 ἀνάρπαστον γίγνεσθαι cf. Char. 17.

Hd. 824 ἐπ' οὐδενὶ χρηστῷ . . . εὕρηται cf. Jup. Conf. 7.

Hd. 911 καταπίνειν τοὺς θεατάς cf. Salt. 27.

Hd. 1075 χαμαὶ ἔρχεσθαι cf. Herm. 5. Icar. 6.

Hd. 1100 καὶ οἴκους ἀναστάτους ποιεῖ cf. Calumn. 1 ὑφ' ὧν οἶκοι ἀνάστατοι γεγόνασιν.

Hd. 1113 ἄνω καὶ κάτω στρέφειν cf. Abd. 9.

Hd. 1152 θῆλυς οὖσα καὶ ἀγεννὴς καὶ . . . δῆλον ὡς γυναιξὶ μᾶλλον προσήκειν. cf. Dem. vit. 12 ἀγεννὲς καὶ γυναικεῖον καὶ φιλοσοφίᾳ ἥκιστα πρέπον.

Mus. 30 ἀπρὶξ ἔχεσθαι cf. Necyom. 5.

Mus. 187 ἐγκεῖσθαι κακίαις cf. Abd. 28 νόσοις.

Mus. 193 οἱ περὶ . . . σμικρολογούμενοι cf. V. A. 17 τὴν περὶ ταῦτα σμικρολογίαν.

Mus. 233 εἰ καὶ πρὸς τὸν ἄκρον βίον ἀφίκετο cf. V. A. 23 πρὸς τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς ἀφιξομένους.

Mus. 542 αὐτοπρόσωπος θέα τῶν ὄντων cf. Tim. 27 αὐτοπρόσωπον κάλλος.

Mus. 545 πρὸς τὸ ἄναντες τείνειν cf. Icar. 22.

Hp. 3,10 ἡδύ τι χρῆμα 29, 4 κάλλιστόν τι χρῆμα cf. Dial. mar. 1, 6 παγκαλόν τι χρῆμα.

Hp. 3, 13 ἔστι μὲν οὐ τῶν πάνυ ῥᾴστων cf. Salt. 35 ὡς μάθης οὐ των ῥᾳδίων καὶ τῶν εὐμεταχειρίστων . . . τὴν τέχνην.

Hp. 4, 23 τἀληθὲς ἀποκρυψάμενοι cf. Herm. 33.

Hp. 17 παρὰ φαῦλον τιθέναι cf. V. A. 11 παρ' οὐδὲν τιθεσθαι.

Hp. 37, 2 διερρυηκότες ὑπὸ τρυφῆς. Dial. mort. 11,4.

Hp. 40, 13 sq. οἱ δυναστείας ἢ δόξας καὶ γάμους, οἱ δὲ πλούτους καὶ νίκας κτλ. cf. Icar. 4 πλούτους λέγω καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας. Nigr. 4. Necyom. 12. Hermot. 7.

Hp. 62, 25 ὡς ἀπὸ μηχανῆς θεόν cf. Hermot. 86, Philops. 29.

Hp. 63,14 πάντων δὲ ἀτοπώτατον ib. 52, 19 καὶ οὐδὲν ἴσως ἄτοπον cf. Necyom. 4 καὶ τὸ πάντων ἀτοπώτατον. Pseudol. 27 οὐδὲν ἄτοπον.

Hp. 66,11 ἀνὴρ τοῦ παντὸς ὢν ἐμοί γε ἄξιος cf. Hist. 34 μᾶλλον δὲ τοῦ παντὸς ἦν ἄξιον.

Hp. 69,24 ἐνδοιάσας μηδέν cf. Hermot. 28.

V. De genere et aetate scriptoris dialogorum.

Ex iis quae exposui luce clarius apparet Hermodotum dialogum tamquam Lucianeum esse neque in Musocle et Hermippo deesse Luciani vestigia. Quamquam autem nimis serviliter Lucianum scriptor imitatus esse videtur, tamen et ex suo ingenio non nihil addidit et praeterea alios Graecorum scriptores praeter Lucianum adiit. Primum enim ipsam formam Hermodoti, quam ex Amoribus sumptam esse vidimus, amplificavit, in Musocle autem et Hermippo dialogis componendis forma certi alicuius Lucianei dialogi ei obversata non est. Deinde tantus in dialogis est splendor sermonis tantaque graecitatis puritas, ut plane aspernari tamquam vilem scriptorem Katrarium nequeamus; talia autem eo magis mirabimur, cum viderimus, qua aetate dialogos nostros scriptos esse verisimile sit. Postremo praeter Lucianum etiam alios Graecorum scriptores Katrarius legit.

Stobaei florilegium ei cognitum fuisse in Hermodoti et Musoclis editione adnotatum est; etiam in Hermippo eiusdem florilegii excerpta latere exploratum habemus et ab Eltero propediem demonstrabitur. Alterum Katrarii fontem Aristophanem iam commemoravi, cum de Musolce

dicerem.[1]) Addo Arati Phaenomena, quae certe scriptori ignota non fuerunt. (cf. Mus. 420 Hp. p. 67 sq. Hd. 892) Tertium Hermippi fontem Kalbfleisch edidit (Abh. der Berl. Akad. 1895 app.; cf. Kroll et Viereck p. IV). Sed ne his quidem scriptoribus enumeratis omnes Katrarii fontes expedivi; restant enim multi Homeri loci (Hd. 168. 171. 173. 189. 211. 222. 226. Mus. 30. 91. 120. Hp. 1,4. 33,9. 43,20. 53,11. 71,3. cf. Kroll et Viereck ind. s. v. Ὅμηρος), deinde Hesiodi (Mus. 417. Hp. 53,13) tum Euripidis locus (Hd. 897) postremo Sophoclis loci (Hd. 71 = Hp. 3,8 et Hd. 1161 = Soph. El. 352), denique plurima ex historia et fabula Graecorum sumpta exempla; sed hoc loco, quoniam de Luciano solo agitur, expedire noluerium, unde haec omnia Katrarius sumpserit, utrum illos scriptores ipse adierit an fortasse aliquod florilegium nobis quidem ignotum adhibuerit, quibus haec omnia continebantur. Meum erat demonstare Katrarium, quamvis Luciani fuerit imitator servilis, tamen in Luciano solo non acquievisse, sed etiam in universis Graecorum litteris multum versatum esse.

Etiam ad illam quaestionem, utrum plurium an unius scriptoris sint dialogi codice Taurinensi una traditi, ea re quod Lucianus fons princeps eorum apparuit, non nihil efficitur; unum tamen esse scriptorem praeter illud quod a librario codicis Taurinensis eidem Katrario attribuuntur, aliis rebus demonstratur. In commentario enim editionis Elteri multae trium dialogorum similitudines iam adnotatae sunt, accedunt iidem scriptores in dialogis adhibiti, prae ceteris Stobaeus; quod Lucianum in tribus omnibus dialogis expressum esse probavimus, dubium non iam est, quin unius scriptoris dialogi sint.

In iis quae praefatus sum, iam dictum est de aetate Katrarii adhuc nihil constare; sed vel inde quod Lucianum imitatur, aliquo modo definiri potest, qua

[1]) Cf. supra p. 16 sq.

aetate fuerit. Suo enim iure Erwinus Rohde (Byzant. Zeitschr. V 15) Philopatridem dialogum, qui inter Luciani libros traditur, decimo demum saeculo scriptum esse posse contendit, quia inde ab illa aetate Lucianus iterum legi coeptus esset; idem autem cadit in dialogos nostros. Deinde supra docuimus Charidemum qui Luciani fertur dialogum a Katrario adhibitum esse haud aliter atque ceteros Luciani dialogos. Jam vero Rothstein in libro celeberrimo ‚Quaestiones Lucianeae' Berol. 1888 ostendit Philopatridem, Charidemum, Neronem dialogos non multum ante editionem principem in corpus librorum Luciani irrepsise, quippe qui dialogi ab omnibus melioris notae codicibus abessent. Quodsi Katrarius Charidemum in Luciani libris legit et vere Luciani esse putavit, Hermodotus scriptus non est, priusquam Charidemus Luciani esse putatus est; post duodecimum igitur vel tertium decimum saeculum deducimur.

Sed etiam alia via ex imitatione Luciani ad aetatem Katrarii definiendam pervenire poterimus, si historiam studiorum Lucianeorum persequemur. Lucianum enim multum lectum esse vel inde apparet, quod tam multi libri ei dantur, qui vere eius non sunt.[1])

Deinde multi scriptores Luciani scripta imitati sunt, quorum tamen nemo Luciani ingenium plane attigit, quoniam labente litterarum aetate scribebant. Imitari enim coeperunt Lucianum inde a saeculo decimo, atque duplex Luciani imitandi genus apparuit. Primum ita imitati sunt, ut singulas sententias et singula verba ex Luciano sumerent, cuius generis sunt Philopatris, quode supra dictum est[2]), Φλωρέντιος ἢ περὶ φιλοσοφίας dialogus

---

[1]) Cf. de libris subditiciis Luciani quae Fritzsche praefatus est ad editionem Luciani et programmata quae J. Bieler de hac re scripsit.

[2]) Nuperrime de hoc dialogo scripsit et omnia quae antea scripta erant congessit J. Stach De Philopatride. Cracoviciae 1897.

quem Nicephoros Gregoras, quarti decimi saeculi scriptor, composuit, libri Tzetzis multorumque aliorum. Alterum genus eorum est qui dialogum certum Luciani plane compilant. Huiusce generis sunt praecipue Timarion et Mazaris dialogi, quibus Necyomantia Luciani exemplo fuit, deinde Theodorus Prodromus, qui cum dialogum Βίων πρᾶσις ποιητικῶν καὶ πολιτικῶν conscriberet, Luciani dialogum βίων πρᾶσις adhibuit. His adnumerandus est etiam Manuelis Philes qui in hymno quodam Luciani Actionem imitatus est. Katrarius autem inter illa genera duo medius stat, cum et dialogos totos Luciani imitandos sibi sumpserit et ceteros quoque Luciani dialogos se legisse prodiderit. Ex ea autem re de aetate Katrarii nihil certius concludi potest, quia omnino certus temporum finis inter illa quae dixi genera duo imitationis Luciani inveniri non potest. Hoc autem efficitur eum non multum afuisse a Prodromo, qui ipse quoque in dialogo, cuius mentionem feci, et dialogum totum Luciani imitatus est et ceteros Luciani dialogos adhibuit. Adducimur igitur iterum ad saeculum duodecimum vel tertium decimum.

Auctus igitur, ut summam iam faciam, numerus eorum scriptorum est, qui Byzantina aetate Lucianum imitati sunt, cum Katrarium iis addendum esse appareret. Etiam plures autem fuisse, qui eundem scriptorem sequerentur, B. Hase[1]) memoravit, cum doleret tam multos eiusmodi librorum codices in bibliothecis latere a philologis nondum descriptos. Inde autem, quod Katrarius Lucianum secutus est, conclusimus eum ante XII saec. non fuisse, ut ad diversam aetatem adduceremur atque Kroll et Viereck, qui Hermippum V vel VI saec. scriptum esse suspicati sunt. Deinde Hermippum, quode nihil

[1]) Cf. Notices et Extraits IX 2.

adhuc constabat, in certum dialogorum ordinem inseruimus, cum eum Lucianeum esse doceremus. Denique de genere scriptoris Katrarium cognovimus scriptorem quamvis servilem aliorum imitatorem tamen qui ingenio non careret et satis multum in litteris graecis versaretur, ut libri eius non sine fructu legantur.

VITA.

Natus sum Franciscus Schumacher Coloniae a. h. s. LXXIV d. XXIX m. Dezembris patre Friderico Guilelmo, quem superstitem esse gaudeo, matre Anna Maria, quam ante hos quinque annos mihi ereptam esse valde doleo. Primis litterarum elementis imbutus gymnasium adii, quod adhuc Oscario Jaeger rectore Coloniae floret. Vere a. XCIV testimonio maturitatis instructus per bis senos menses in hac unversitate litterarum graecarum et latinarum studio vacavi. Vere a. XCV ad Academiam Monasteriensem me contuli, unde tamen post sex menses ad hanc universitatem redii, cuius adhuc civis sum. Docuerunt me v. d. Andresen Hagemann Hosius Langen † Stahl Monasterienses, Buecheler Brinkmann Elter Foerster Koser Litzmann Loeschcke Neuhaeuser Nissen Solmsen Usener Bonnenses. Buecheleri Elteri Useneri benevolentia mihi contigit, ut in seminarium philol. Bonn. reciperer, cuius per quater senos menses sodalis ordinarius fui. Exercitationibus historicis de Bezold Menzel † Nissen, grammaticis Buecheler, philosophis Bender et Neuhaeuser benigne me admiserunt. Quibus viris cum omnibus gratiam habeo maximam tum Eltero, qua benevolentia me et semper et in dissertatione de Katrario componenda adiuvit.

Sententiae controversae.

I. Katrar. Hermod. 615 legendum propono ἔτι τοίνυν ἔχω σοι λέγειν ὡς ἅπαντα ἐν ἀνθρώποις οἷον (traditur οἷς) τέχνας καὶ ἐπιστήμας κτλ..

II. Falso offendunt in Aesch. Pers. 273 sq. γᾶς ἀπ' Ἀσίδος ἦλθ' ἐπ' αἶαν δίαν Ἑλλάδα χώραν.

III. Cic. de fin. I 10 conicio ‚ego autem morari (traditur mirari) non queo.'

IV. Ovid. trist. I 5, 61 sq. legenda sunt ‚Nos freta sideribus linter (tradit codex Laurentianus ‚inter') distantia mensos Detulit in Geticos Sarmaticosque sinus.'

V. Sen. ep. 40,4 ‚incomposita debet esse' quae traduntur tenenda sunt.

VI. Grammaticae latinae et graecae in gymnasiis plus temporis et studii quam nunc solet navandum est.

VII. Litterarum latinarum studium a graecis seiungi nequit.

VIII. Horatius cum epistulam ad Pisones conscriberet Aristotelis artem poeticam imitandam sibi non proposuerat.

IX. Oedipus Coloneus fabula a Sophocle iam initio belli Peloponnesiaci scribi coepta est.

X. Lucianus Amores dialogum ipse non scripsit.
